

8. Erdőtelepítés

A nemzeti park térségében nem találunk őshonos fenyveseket, hiszen ezek elterjedése a magashegységi tájakra jellemző. A telepített fenyvesek nem érzik igazán jól magukat az itteni éghajlaton, különféle betegségek nagyon könnyen megtámadják őket. Az északi irányban megfigyelhető hegyoldalon, az egykori telepített lucfenyves helyén néhány évtized múlva honos fafajokból álló erdőt találhatunk majd. Az erdőtelepítést nehezíti a túltartott vadlétszám, hiszen a szarvasok és őzek egyik kedvelt télvégi csemegéje a fiatal fák zsenge rügye, így elkerülhetetlen a terület bekerítése.

9. Várkert

A Szárd-hegy északi oldalán lévő lankásabb domboldal és a szemközti rét az egykori (alsó és felső) várkert területe. A hagyomány szerint ez a tisztás volt az egykori lovagi tornák helyszíne. A közelben található meredek, kőgörgetes lejtőnél még ma is jól felismerhető a várakók ellátásában egykor fontos szerepet játszó kötélpályás teherfelvonó, az ún. „csiga” maradványa.

Az egykori „csiga”

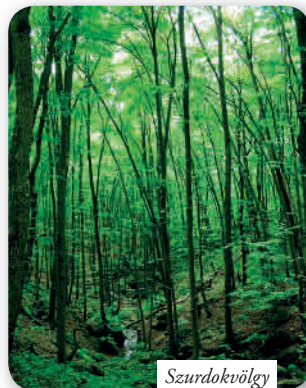
10. Lakatos-forrás

Az eredeti (térképeken szereplő) neve Borz-forrás. A forrás foglalatánál lévő tábla Lakatos Lászlónak állít emléket, aki 1969-ben a Meteor-barlangban folytatott kutatómunka során bekövetkezett balesetben vesztette életét. A forrástól északkeletre, az időszakos vízmosás medrét követve eljutunk a - csak árvizek idején működő - forrásteknőhöz, és a forrásteknő fölé magasodó sziklás hegyoldalon nyíló egykori forrásszájhoz, a Borz-lyukhoz. Ha figyelme-

sen megnézzük a Borz-lyuk bejáratát, felismerhetjük a ferde D-be-tűt, amely jellegzetesen a barlangi patakok munkája nyomán alakul ki (más természetes barlangjáratokban is felismerhető).

11. Szurdokvölgy

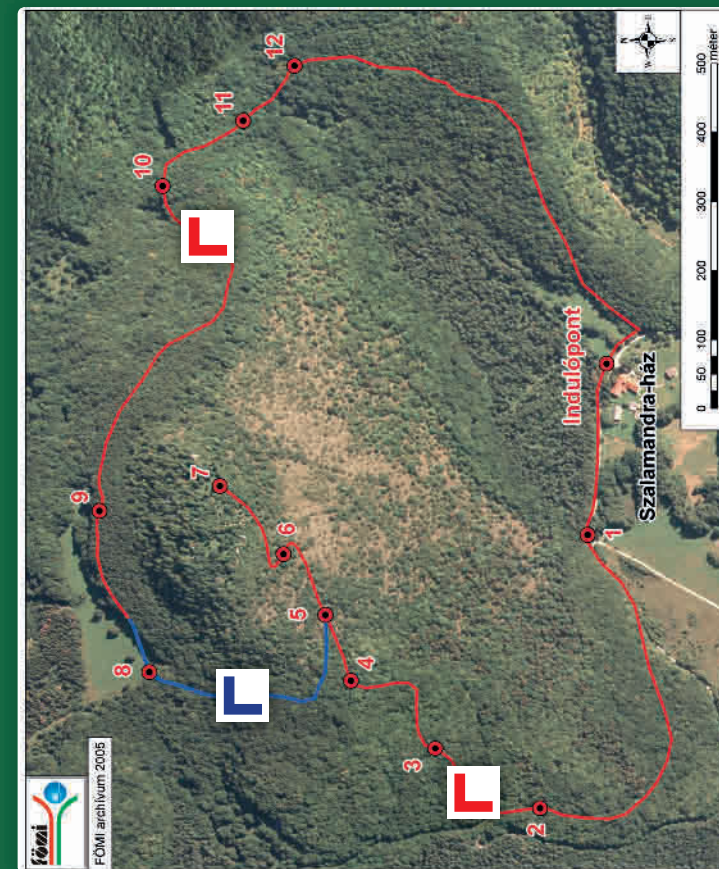
E társulás hűvös, párás, humuszos, nitrogénben gazdag területeken jön létre. A nemzeti park területén alig találunk tipikus szurdokerdőket, sokfelé elgyertyánosodott, vagy a gyertyános-tölgyesek felé való átmenetet mutatnak. Lombkoronaszintjük jellemző fajai a hegyi és korai juhar, a magas kőris, a bükk és a hegyi szil. A völgyaljakban felhalmozódó avaron és szerves törmeléken nitrogénkedvelő növények telepednek meg, nagyon sok a páfrány (pl. aranyos fodorka) és a moha. Legnagyobb kiterjedésben Bódvaszilas és Jószaftó határában fordul elő.

Szurdokvölgy

12. Csurgó-forrás

Az itt látható rétegfórrás egy karszthidrológiai érdekesség, hiszen az évszaktól, illetve a csapadékmennyiségtől függően több ponton, 5–6 forrásszájon keresztül bukkan a felszínre. A Szádvár egykori lakói ennek a forrásnak a vizét használták mosásra, mivel vize lágyabb, mint a többi környékbeli forrásé. Ez annak köszönhető, hogy a Csurgó-forrás vízadó kőzetéből – a Gutensteini mészkőből – kevésbé oldódik ki a mész, mint a Tetves- és Lakatos-forrás vízadó kőzetéből (a Hallstatti mészkőből).

Felélős kiadó: Salamon Gábor igazgató

Szerkesztették az Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály munkatársai

Fotó: ANP archívum, Koleszár Krisztián, Juraj Popovics, Civertan

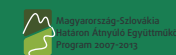
Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
3758 Jószaftó, Tengersizem oldal 1.
Telefon: 48/506-000 Fax: 48/506-001
E-mail: info.anp@t-online.hu
www.anp.hu

TOURINFORM Aggtelek
Természetvédelmi és Turisztikai Információs Központ
3759 Aggtelek, Baradla oldal 3. Tel.: 48/503-000. Fax: 48/503-002
aggtelek@tourinform.hu

www.anp.hu
www.husk-cbc.eu
www.hungary-slovakia-cbc.eu

magyar

Szádvár tanösvény

Partnerséget
építünk

Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap

A kiadvány tartalma nem feltétlenül képviseli az Európai Unió hivatalos álláspontját.

Jelzése: piros illetve, kék rom jelzés **L** **L**
 Hossza: 4,5 km
 Bejárásához szükséges idő: kb. 3 óra
 Szintemelkedés: kb. 260 m

A szögligeti Szárd-hegy körül kialakított útvonalon ízelítőt kaphatunk az Aggteleki-karszt sokféle növényzeti típusából, emellett a térség egyik legjelentősebb kultúrtörténeti értékét, a Szádvárt is felfedezhetjük. Az élővilág zavartalansága és a saját biztonsága érdekében kérjük ne térjen le a kijelölt útvonalról. A tanösvény végigjárása saját felelősségre történik! Biztonságos túrázást és kellemes időtöltést kívánunk!

1. Tetves-forrás

Nevének eredetét homály fedi. A helyi legenda szerint egykor a forrás mellett haladt el a Kassára vezető kereskedelmi út. Nemcsak szomjuk oltására, hanem tisztálkodásra is igénybe vették a forrás vizét a régi utazók, így volt, aki otthagya a tetűjét, más viszont elvitte... Egyes feltevések szerint vizének gyógyhatást tulajdonítottak a régi időkben.

2. Szádvári szekérút

Az ösvény mindkét oldalán jól látható egy-egy erősen kikopott „vályú” a sziklaaljazaton. Ezen a helyen az egykori szádvári szekérút még viszonylag épen maradt szakaszát láthatjuk, ahol jól felismerhető a szekérek több évszázados koptató munkájának eredménye.

Szekérút

3. Gyertyános-tölgyes

Az Aggteleki Nemzeti Park egyik legerjedtebb erdő-társulása, mely 400-600 m tengerszint feletti magasságban fordul elő. A kocsánytalan tölgy alatt a gyertyán egy második lombkoronaszintet alkot. Az erősen záródó lombtakaró miatt kevés fény jut az erdő belsejébe, ezért cserjéket alig találunk. Kora tavasszal, a lombfakadás előtt még sok fény jut a talajra, ekkor hagymás-gumós növények (hóvirág, bogláros szellőrózsa, keltikék) vonják virágpompába az erdőt. Nyáron megtaláljuk itt a barna virágú madárfészek kosborát, és előfordul az élénk rózsaszínű turbánliliom is.

Bogláros szellőrózsa

4. Szubmontán bükkös

A bükkös zóna Magyarországon 600-800 m között található. Az Aggteleki-karszton ezt az élőhelyet csak viszonylag kis kiterjedésű foltokban, a hűvösebb északi oldalakon találjuk, 600 m alatt, ezért ezek úgynevezett extrazonális (a tipikus zónájukon kívül található) bükkösök. Zárt lombkoronájú, cserjeszint nélküli erdők. A már-már magashegyvidéki jellegű, úgynevezett

Farkasboroszlán

Bükkös

montán bükkösöktől az itt látható szubmontán bükkös többek között abban tér el, hogy lombkoronájában nem csak a sima, vi-

lágosszürke törzsű bükk, hanem egyéb fajok is előfordulnak (pl. gyertyán). Értékes, kárpáti jellegű élőhelyek, melyek több hegyvidéken honos fajnak adnak otthont, pl. ikrás fogasír, völgycsillag, farkasboroszlán.

5. Melegkedvelő tölgyes

Déli fekvésű, nem túl meredek hegyoldalakon kialakuló erdő-társulás. Közepesen záródó lombkoronaszintje alatt fajgazdag, többnyire dús cserjeszintet találunk. Feltűnő lágyszárú faja az élénk rózsaszínű piros gólyaorr. Nagyobb melegkedvelő tölgyes állományok Aggtelek, Jósvafő, Szin és Szögliget községhatárban találhatók. A sziklásabb és sekélyebb talajú területeken mozaikos szerkezetű molyhos-tölgyes erdőfoltok váltják fel a társulást.

Piros gólyaorr

6. Karsztbokorerdő

Az Aggteleki-karsztvidék jellemző tájképi elemeit alkotják a déli kitettséggű sziklás lejtőkön, magasabb fennsíkok délre néző peremein, meredek letörésein, sekély termőrétegű talajon megjelenő – mediterrán vidékre emlékeztető – bokorerdő-társulások. A ritkás, alacsony fák (uralkodó faja a molyhos tölgy) között sokféle cserjét és szárazságtűrő, melegkedvelő lágyszárú növényt, sziklagyepet találunk. Természetvédelmi szempontból igen fontosak, mivel számos védett növény- és állatfajnak biztosítanak élőhelyet. Jellemző fajaik a különféle kövirózsa és varjúháj fajok. Ha elég figyelmesek vagyunk, a köveken sütkérező gyíkokat pillanthatunk meg.

Fűregyík

7. Szádvár

A XIII. század második felében Északkelet-Magyarországon is - az ország más tájaihoz hasonlóan - egymás után épültek a várak. A tatárjárást követően IV. Béla rendelkezésére kezdték el a vár építését az 1250-es években, a Torna-vidék és a szádvári uradalom védelmére. Később Torna megye ispáni vára lett, s a Felvidék egyik legjelentősebb erőssége. Legjelentősebb ostroma 1656-ban zajlott, amikor Patócsy Zsófia hősiességgel védte a várat. 1685-ben Habsburg Lipót parancsára Magyarország egyik legnagyobb alapterületű várát – sok más hazai várhoz hasonlóan – felrobbantották, és lerombolták, a Habsburg ellenes szervezkedések megakadályozása érdekében. Jelenleg csak a vár egyes részletei ismerhetők fel, de a Szádvárért Baráti Kör lelkes csapatának köszönhetően évről-évre egyre több falmaradvány szabadul ki a növényzetből.

Szádvár

Látkép a Szádvárról